

УДК 378.016:[02+930.25](477):[004:316.77]:378.22
DOI: 10.31866/2616-7654.17.2026.361619

ЦИФРОВА ПРОФІЛІЗАЦІЯ ЗМІСТУ НАВЧАННЯ ФАХІВЦІВ ІЗ БІБЛІОТЕЧНОЇ, ІНФОРМАЦІЙНОЇ ТА АРХІВНОЇ СПРАВИ

*Дмитро Драпалюк,
аспірант кафедри соціальних комунікацій
та інформаційної діяльності,
Національний університет
«Львівська політехніка»
(Львів, Україна)
e-mail: dmytro.drapaliuk.mdkib.2022@lpnu.ua
ORCID ID: 0009-0002-0054-246X*

Для цитування:

Драпалюк, Д. (2026). Цифрова профілізація змісту навчання фахівців із бібліотечної, інформаційної та архівної справи. *Український журнал з бібліотекознавства та інформаційних наук*, 17, 140–163. <https://doi.org/10.31866/2616-7654.17.2026.361619>

Мета статті полягає у встановленні стану цифрової профілізації змісту навчання фахівців за освітньою програмою 029 «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа» в умовах переходу на нову спеціальність В13 «Бібліотечна, інформаційна та архівна справа» у вітчизняних університетах.

Методи дослідження. Для виконання дослідження використано комплекс методів: порівняльний і статистичний, контент-аналіз, синхронних зрізів, групування, узагальнення, візуалізації. Порівняльне дослідження цифрової профілізації змісту навчання виконано на основі бакалаврських і магістерських ОПП, затверджених у 5 університетах у 2023–2024 рр.

Наукова новизна полягає у встановленні та обґрунтуванні порівняльним емпіричним дослідженням скорегованості компетентностей із навчальними дисциплінами, профілізованості змісту навчання на бакалавраті і магістратурі 5 вітчизняних університетів.

Основні висновки. Дослідження цифрової профілізації змісту навчання з бібліотекознавства та інформаційних наук у ЗВО України свідчить про їхню активну позицію у пошуку актуальної і затребуваної спрямованості освітньої роботи. Високий вміст інформаційних, комп'ютерних, аналітичних дисциплін в освітніх програмах вітчизняних університетів яскраво демонструє вплив цифрових технологій на докорінну трансформацію гуманітарної спрямованості реалізації суспільних функцій бібліотек, архівів, управлінських структур реального сектору економіки. Здобувачі здатні задовольняти інформаційні потреби, надавати релевантні відомості, використовуючи, зокрема, інформаційні технології та інновації, штучний інтелект, що є важливим чинником успішної адаптації молодих фахівців до реальних умов трудової діяльності. Освітні компоненти інформаційно-комунікаційного напрямку є винятково перспективними як широке поле діяльності, побудови успішної кар'єрної траєкторії. Дослідження демонструє обрання вітчизняними ЗВО інноваційної моделі підготовки фахівців із бібліотечної, інформаційної та архівної справи.

Ключові слова: освітня програма; освітня компонента; цифрові технології; профілізація змісту навчання; зміст навчання; бібліотечна справа; архівна справа.

ВСТУП

Конвергентні процеси, які є синергетичним сплавом традиційних технологій, цифровізації і економічних аспектів, впливають на системні трансформації змісту навчання фахівців із бібліотечної та архівної справи. Цифровізаційні процеси актуалізують професіологічний дискурс щодо диверсифікаційного характеру змісту навчання зі спеціальності на рівні навчальних дисциплін. Цифрові трансформації змісту навчання перебувають у безпосередньому логічному, причинно-наслідковому зв'язку із системою освітніх компонент та тематичною структурою навчальних дисциплін. Цифрова профілізація змісту навчання формує дидактичний та інформаційний простір для модернізації фахівців із бібліотечної, інформаційної, архівної справи.

ТЕОРЕТИЧНЕ ПІДҐРУНТЯ

Цифровізаційні процеси безпосередньо впливають як на зміст навчальних дисциплін, так і на форми та методи навчальної роботи (Збанацька, 2023). Процеси збирання, опрацювання і зберігання інформації на традиційних паперових документах та в електронній формі, створення банків і баз даних у межах єдиних інформаційних систем, управлінський консалтинг, цифрове кураторство стають технологічним ґрунтом для формування сучасної сфери діяльності, яка вимагає особливої спеціальної підготовки (Матвієнко & Цивін, 2022; Ярошенко & Сербін, 2023). Опанування цифрових інформаційно-аналітичних компетентностей дозволить майбутнім фахівцям задовольнити запити користувачів на актуальні інформаційно-аналітичні продукти про тенденції змін у контенті великих масивів інформації, використовуючи конвергентні технології на різних видах носіїв інформації (Загуменна & Кузьменко, 2022). Із позицій діалектики розвитку та причинно-наслідкових зв'язків розглядаються і традиційні навчальні дисципліни з бібліотечно-інформаційного обслуговування, бібліографознавства (Тодорова, 2018; Новальська, 2019).

Елементами диверсифікації освітньо-професійного середовища можна вважати імплементацію у зміст освіти за спеціальністю «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа» низки дисциплін, профільних для близькоспоріднених спеціальностей. Вивчення теоретичних і практичних аспектів менеджменту інформаційної, бібліотечної та архівної діяльності формує управлінські компетентності майбутніх менеджерів галузі (Бачинська, 2024). Інформаційно-технологічні, інформаційно-аналітичні компетентності важливі для менеджера вебконтенту (Бачинська та ін., 2021). Маркетингові технології трактуються в контексті просування інноваційних заходів, програм бібліотек та архівів, входять у предметне поле прикладних соціально-комунікаційних технологій щодо створення іміджу, брендингу та PR (Касьян, 2021). Під впливом цифровізації відбуваються трансформаційні процеси у викладанні маркетингу студентам спеціальності ІБАС, формуються нові концепції застосування маркетингових форм і методів роботи в бібліотечній та архівній справі (Політова, 2023). Бібліотеки широко використовують технологічний потенціал соціальних мереж для інформування про свою діяльність, створення свого позитивного іміджу, залучення нових користувачів, популяризації читання, підвищення медіаграмотності (Поліщук, 2019).

Спеціальні компетентності зі спеціальності ІБАС є важливим компонентом знань та умінь фахівців інших галузей знань. Продукти інформаційно-аналітичних служб уряду, регіональних управлінських структур, відповідальних за міжнародні зв'язки, ґрунтуються на аналітичному матеріалі та оперативній інформації (Кобелев, 2018). Володіння знаннями і навичками з інформаційної культури важливе для вільного і швидкого адаптування професіоналів різних галузей до глобальних змін в інформаційному просторі, у сфері інформаційних технологій (Шелестова, 2019). Сегментами перетину суміжногалузевих компетентностей для спеціальності з ІБАС і мистецьких спеціальностей є вміння: здійснювати інформаційний пошук, критично оцінювати джерела інформації, визначати їхню авторитетність та достовірність, застосовувати інформаційно-комунікаційні технології (Хіміч, 2023).

Інституалізація напрямку «медіаосвіта» в системі соціальних комунікацій зумовлена інтеграційним характером основних функцій соціальних інституцій: генеративних, які створюють нову інформацію; транзитних, які відповідають за її поширення; термінальних, які накопичують і зберігають інформацію. Вагомою компонентою інформаційно-аналітичної спрямованості змісту навчання зі спеціальності ІБАС можуть бути компетентності з медіаосвіти, які передбачають вміння аналізувати та оцінювати медіатексти, вибирати релевантну інформацію, виявляти медіаманіпуляції, обирати ефективні способи захисту від негативних медіавпливів (Ісаєнко, 2018). У структурі програмних компетентностей спеціальності ІБАС передбачене набуття знань та умінь із теорії і практики рекламної та PR-діяльності (Башманівський та ін., 2023). Потреба постійної присутності бібліотек та архівів у медіапросторі зумовлює необхідність володіння технологіями копірайтингу як системної діяльності, що охоплює якісне написання та ефективне просування рекламних текстів (Звегинцова, 2019). Застосування інтерактивних методів, кейс-методів під час професійної підготовки студентів-журналістів у ЗВО має значні переваги (Панькевич, 2019).

Отже, під впливом впровадження інформаційних і комп'ютерних технологій в умовах конкуренції на ринку праці зміст навчання для здобуття вищої освіти з інформаційної, бібліотечної та архівної справи зазнає суттєвих трансформацій, передусім в аспекті профілізації і диверсифікації. Це виявляється у зміні складу освітніх компонент у таких напрямках: трансформація спеціальних навчальних дисциплін зі спеціальності ІБАС під впливом цифровізації; імплементація у зміст навчання за спеціальністю ІБАС дисциплін, профільних для близькоспоріднених спеціальностей; імплементація у зміст навчання за спеціальністю ІБАС дисциплін близькоспоріднених спеціальностей, актуальних для подальшої диверсифікації; імплементація у зміст навчання близькоспоріднених спеціальностей спеціальних навчальних дисциплін з ІБАС.

Мета статті полягає у встановленні стану цифрової профілізації змісту навчання фахівців за освітньою програмою 029 «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа» в умовах переходу на нову спеціальність В13 «Бібліотечна, інформаційна та архівна справа» у вітчизняних університетах. Для досягнення цієї мети необхідно виконати такі завдання: дослідити скорегованість компетентностей із навчальними дисциплінами, зафіксованих в освітніх програмах бакалаврату і магістратури, та встановити профілізованість змісту навчання за освітніми програмами бакалаврату і магістратури визначених університетів.

МЕТОДИ ТА МАТЕРІАЛИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Для виконання дослідження використано комплекс загальнонаукових методів: порівняльний і статистичний, контент-аналіз, синхронних зрізів, групування, узагальнення, візуалізації. Порівняльне дослідження цифрових трансформацій змісту навчання виконано на основі бакалаврських і магістерських ОПП, затверджених у 2023–2024 роках на спеціалізованих кафедрах та оприлюднених на офіційних сайтах 5 університетів: кафедри інформаційних систем управління Донецького національного університету імені Василя Стуса (ДНУ імені Василя Стуса), кафедри соціальних комунікацій та інформаційної діяльності Національного університету «Львівська політехніка» (НУ «Львівська політехніка»), кафедри інформаційно-документних комунікацій Національного університету «Острозька академія», кафедри інформаційної діяльності та медіакомунікацій Національного університету «Одеська політехніка», кафедри українознавства, культури та документознавства Національного університету «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка». Структурування компетентностей і навчальних дисциплін є інструментарієм для генералізації змісту навчання за освітніми програмами бакалаврату і магістратури, затвердженими у ЗВО України, встановлення скорегованості компетентностей і навчальних дисциплін та профілізованості змісту навчання в руслі цифрової трансформації. Статистичний метод і візуалізацію використовуємо для обґрунтування сформульованих тверджень та ілюстрування отриманих результатів.

Критерії відбору емпіричного матеріалу дослідження:

1. Хронологічне охоплення: бакалаврські і магістерські ОПП зі спеціальності ІБАС, затверджені на спеціалізованих кафедрах у 2023–2024 роках.
2. Інституційне охоплення: бакалаврські і магістерські ОПП, оприлюднені на офіційних сайтах університетів, які мають різне регіональне представлення.
3. Новизна охоплення: бакалаврські і магістерські ОПП, які не були предметом широких порівняльних наукових досліджень.

Для уніфікації тлумачення термінів пропонуємо низку їхніх визначень. Термін **профіль змісту навчання** визначаємо як сукупність пріоритетних спеціальних знань та умінь, які здобувач набуває шляхом розширеного, поглибленого і професійно зорієнтованого вивчення циклу споріднених освітніх компонент. Термін **профілізація змісту навчання** тлумачимо як формування комплексу освітніх компонент в освітніх програмах ЗВО відповідно до обраного профілю. Термін **цифрова профілізація змісту навчання з ІБАС** використовуємо у значенні формування комплексу освітніх компонент в освітніх програмах ЗВО, які забезпечують пріоритетне вивчення цифрових технологій для використання в бібліотеках, архівах, управлінських структурах реального сектору економіки. Цифрова профілізація змісту навчання з ІБАС покликана забезпечити розвиток здатності молодих фахівців реалізовувати інноваційні функції сучасних бібліотек та архівів. Вона є виявом особистісно орієнтованого навчання шляхом врахування в освітніх програмах індивідуальних потреб, схильностей і здібностей, вимог ринку праці для соціального та професійного самовизначення і самореалізації здобувачів. Цифровізація відкриває можливості ЗВО диверсифікувати освітні програми, забезпечуючи випускникам конкурентні позиції на ринку праці і можливість повнішої самореалізації. Пропонуємо тлумачити термін **диверсифікація навчальної роботи** як різнобічне

збільшення переліку освітніх програм, просування актуальних спеціалізацій, розширення номенклатури, характеру і змісту освітніх послуг із метою удосконалення освітньої діяльності, підготування фахівців для нових інтегрованих сфер діяльності. Успіх диверсифікації навчальної роботи значною мірою залежить від реалізації політики стратегічного управління ЗВО.

РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Упродовж тривалого часу провідні вітчизняні заклади вищої освіти – Харківська державна академія культури, Київський національний університет культури і мистецтв, Національна академія керівних кадрів культури і мистецтв – нагородили вагомий успішний досвід підготовки фахівців зі спеціальності 029 «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа». Із відкриттям нової спеціальності В13 «Бібліотечна, інформаційна та архівна справа» важливо проаналізувати позиції із цифрової профілізації змісту навчання на межі функціонування обох спеціальностей. Зважаючи на численність університетів, залучених до підготовки молодих кадрів для бібліотечно-інформаційної сфери, суттєво вивчити освітні напрацювання науково-педагогічних колективів, що не були предметом широких порівняльних наукових досліджень.

Цифрова профілізація змісту навчання фахівців з інформаційної, бібліотечної та архівної справи виявляється у тематичній спрямованості освітніх компонент. Порівняльне дослідження цифрових трансформацій у змісті навчання виконується на основі ОПП бакалаврського і магістерського рівнів визначених вітчизняних університетів у таких аспектах:

- скорегованість компетентностей і навчальних дисциплін, зафіксованих в освітніх програмах бакалаврату і магістратури;
- профілізованість змісту навчання в освітніх програмах бакалаврату і магістратури.

1. Скорегованість компетентностей і навчальних дисциплін в освітніх програмах бакалаврату і магістратури трактуємо як пропорційну тематичну відповідність програмних компетентностей і навчальних дисциплін, пов'язаних згідно зі структурно-логічною схемою.

Імплементация цифрових технологій у зміст навчання із бібліотекознавства та інформаційних наук у закладах вищої освіти України яскраво проявляється на структурно-логічних зв'язках і скорегованості таких категорій освітньої роботи, як компетентність здобувачів освіти, навчальні дисципліни та їхнє співвідношення у кількісних показниках. Для оцінювання скорегованості змісту навчання визначаємо такі критерії: співвідношення тематичної структури компетентностей із тематичною структурою дисциплін, забезпечення визначених тематичних напрямів раціональною кількістю початкових дисциплін. Вивчення скорегованості змісту навчання дозволяє аргументовано стверджувати про оптимальну якість і кількісну відповідність задекларованих в освітніх стандартах зі спеціальності ІБАС та освітніх програмах компетентностей із навчальними дисциплінами. Скорегованість змісту навчання є вагомим критерієм якості формування знань, умінь, комунікаційних і ділових здатностей молодих фахівців.

Для виконання порівняльного дослідження створюємо концептуальну схему скорегованості компетентностей і навчальних дисциплін бакалаврату і магістратури (рис. 1).

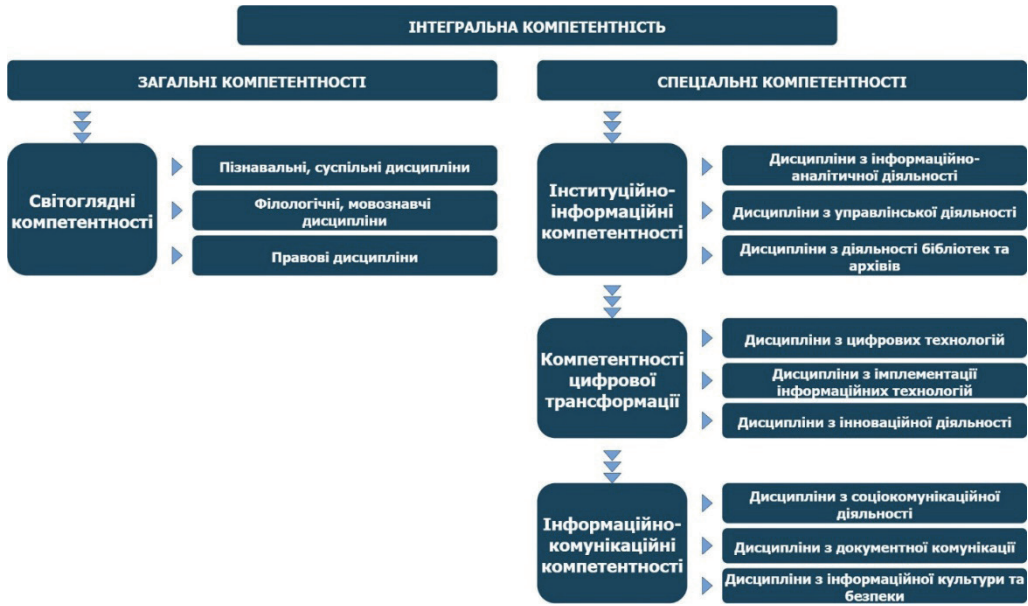

Рис. 1. Концептуальна схема скорегованості компетентностей і навчальних дисциплін в ОПП бакалаврату і магістратури
Джерело: авторська розробка

Як інструментарій вивчення скорегованості змісту навчання використовуємо тематичне структурування компетентностей та навчальних дисциплін, що дозволяє встановити тенденції системності і трансформації змісту навчання з підготовки фахівців зі спеціальності ІБАС у ЗВО. Тематична структура компетентностей охоплює загальні (світоглядні) і спеціальні (інституційно-інформаційні, цифрової трансформації, інформаційно-комунікаційні) компетентності. *Загальним компетентностям*, які формують громадянські позиції та менталітет здобувачів, відповідають пізнавальні і суспільні, філологічні і мовознавчі, правові дисципліни. *Спеціальні компетентності* поділяємо на сегменти: інституційно-інформаційні компетентності (забезпечують дисципліни з інформаційно-аналітичної діяльності, управлінської діяльності, діяльності бібліотек та архівів), компетентності цифрової трансформації (забезпечують дисципліни із цифрових технологій, імплементації інформаційних технологій, інноваційної діяльності), інформаційно-комунікаційні компетентності (забезпечують дисципліни із соціокомунікаційної діяльності, документної комунікації, інформаційної культури та безпеки).

Тенденції скорегованості валідуються сумарною наявністю і кількістю навчальних дисциплін, які викладаються у визначених університетах на бакалавраті (табл. 1) та в магістратурі (табл. 2).

Таблиця 1

**Структурування компетентностей та навчальних дисциплін в ОПП
бакалаврського рівня**

Тип компетентностей за стандартом ¹	Тематична структура компетентностей	Тематична структура дисциплін	ДНУ	НУЛП	НУОА	НУОП	НУП*	НУП**	К-сть дисциплін	%	
ІНТЕГРАЛЬНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ	Загальні компетентності	Світоглядні компетентності	Пізнавальні, суспільні дисципліни	1	3	7	2	6	4	23	12
		Філологічні, мовознавчі дисципліни	3	3	3	3	4	4	20	10	
		Правові дисципліни	1	1	1	1	1	1	6	3	
	Спеціальні компетентності	Інституційно-інформаційні компетентності	Дисципліни з інформаційно-аналітичної діяльності	2	2	4	2	2	2	14	7
			Дисципліни з управлінської діяльності	2	3	2	1	2	4	14	7
			Дисципліни із діяльності бібліотек та архівів	3	2	4	2	5	6	22	11
		Компетентності цифрової трансформації	Дисципліни із цифрових технологій	5	6	2	6	3	3	25	14
			Дисципліни з імплементації інформаційних технологій	6	5	5	6	1	2	25	14
			Дисципліни з інноваційної діяльності	1	1	–	1	–	–	3	2
		Інформаційно-комунікаційні компетентності	Дисципліни із соціокомунікаційної діяльності	1	2	5	3	5	4	20	10
			Дисципліни із документної комунікації	3	1	2	3	2	2	13	7
			Дисципліни з інформаційної культури та безпеки	1	2	1	1	1	1	7	3
				29	31	36	31	32	33	192	100

*ОПП «Інформаційна аналітика та PR-діяльність» (тут і далі)

**ОПП «Документознавство та інформаційна діяльність» (тут і далі)

Джерело: авторська розробка

¹ Про затвердження стандарту вищої освіти України за спеціальністю 029 «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа» для першого (бакалаврського) рівня: наказ Міністерства освіти і науки України від 12.12.2018 р. № 1378. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishcha-osvita/zatverdzeni%20standarty/2021/07/28/029-Inform.bibliot.ta.arkh.spr-bakalavr.28.07.pdf> (Міністерство освіти і науки України, 2018)

Наявність освітніх компонент з усіх тематичних напрямів та їхній пропорційний розподіл свідчить, що тематична структура компетентностей, відображених в освітніх програмах бакалаврату і магістратури у ЗВО, повністю відповідає тематичній структурі навчальних дисциплін.

Таблиця 2

Структурування компетентностей та навчальних дисциплін в ОПІ магістерського рівня

Тип компетентностей за стандартом		Тематична структура компетентностей	Тематична структура дисциплін	ДНУ	НУІП	НУОА	НУОП	НУІП**	К-сть дисциплін	%	
ІНТЕГРАЛЬНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ	Загальні компетентності	Світоглядні компетентності	Пізнавальні, суспільні дисципліни	1	-	-	1	3	5	11	
			Філологічні, мовознавчі дисципліни	-	1	1	1	1	4	9	
			Правові дисципліни	-	-	-	1	-	1	2	
	Спеціальні компетентності	Інституційно-інформаційні компетентності	Дисципліни з інформаційно-аналітичної діяльності	2	1	2	1	2	8	18	
			Дисципліни з управлінської діяльності	1	-	-	-	-	1	2	
			Дисципліни із діяльності бібліотек та архівів	1	-	-	-	-	1	2	
		Компетентності цифрової трансформації	Дисципліни із цифрових технологій	1	3	1	-	1	6	14	
			Дисципліни з імплементації інформаційних технологій	1	1	2	3	-	7	17	
			Дисципліни з інноваційної діяльності	-	-	-	1	-	1	2	
		Інформаційно-комунікаційні компетентності	Дисципліни із соціокомунікаційної діяльності	-	-	2	1	1	4	9	
			Дисципліни із документної комунікації	-	-	1	-	1	2	5	
			Дисципліни з інформаційної культури та безпеки	1	1	1	-	1	4	9	
					8	7	10	9	10	44	100

Джерело: авторська розробка

Це свідчить про ґрунтовність і послідовність використання методологічних підходів випускових кафедр до формування корпусу навчальних дисциплін

і сформованість концепцій освітніх програм. Коливання узагальнених кількісних показників у межах тематичних напрямів зумовлено особливостями змістовного наповнення навчальних дисциплін, а також фокусом освітніх програм, які реалізуються у ЗВО України.

2. Профілізованість змісту навчання в освітніх програмах бакалаврату і магістратури встановлюємо на таких рівнях:

2.1. Узагальнена профілізованість змісту навчання.

2.2. Часткова профілізованість змісту навчання.

2.3. Пріоритетна профілізованість імплементації тематичних напрямів дисциплін в освітніх програмах.

2.1. Узагальнена профілізованість змісту навчання визначається за освітніми програмами всіх визначених вітчизняних університетів. Вона вираховується як відсоткове відношення дисциплін певної тематики до загальної кількості дисциплін, передбачених в освітніх програмах усіх університетів. Дослідження узагальної профілізованості змісту навчання засвідчило чітку тенденцію до домінування дисциплін із цифрової трансформації та інституційно-інформаційного напрямку (вони також передбачають широке застосування цифрових технологій): у бакалаврських освітніх програмах вони становлять 55 %, у магістерських – 54 % (рис. 2). Оптимально представлено й інформаційно-комунікаційні дисципліни (відповідно 20 %, 23 %). Базові пізнавальні, філологічні, правові освітні потреби здобувачів задовольняють 25 % дисциплін бакалаврату і 22 % дисциплін магістратури, які забезпечують загальні компетентності.

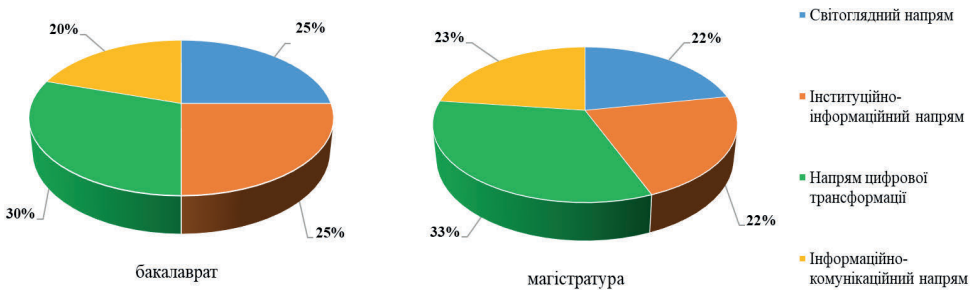

Рис. 2. Узагальнена профілізованість змісту навчання в освітніх програмах бакалаврського і магістерського рівнів

Джерело: авторська розробка

Гармонійність і врівноваженість репрезентації спеціальних тематичних напрямів дисциплін свідчить про намагання ЗВО, попри визначений фокус освітніх програм, зберегти усталені та адаптувати до специфіки спеціальності ІБАС близькоспоріднені освітні профілі. У висококонкурентних умовах ЗВО України, які здійснюють підготовку фахівців із бібліотечної та інформаційної діяльності, активно модернізують традиційні і диверсифікують актуальні, затребувані в суспільному розподілі праці сфери професійної активності.

2.2. Часткова профілізованість змісту навчання визначається за освітніми програмами певного університету. Вона вираховується як відсоткове відношення дисциплін певної тематики до загальної кількості дисциплін, передбачених в освітній програмі певного університету.

Для профілізованості змісту навчання за освітньою програмою «Документознавство та інформаційна діяльність» із підготовки бакалаврів у *Донецькому національному університеті імені Василя Стуса* властиві такі особливості:

- високий рівень наявності дисциплін: напрям із цифрової трансформації (імплементация інформаційних технологій – 23 % дисциплін; цифрові технології – 18 %; інноваційна діяльність – 3 %);
- середній рівень наявності дисциплін: інституційно-інформаційний напрям (діяльність бібліотек та архівів – 10 % дисциплін; управлінська діяльність, інформаційно-аналітична діяльність – по 7 %);
- низький рівень наявності дисциплін: інформаційно-комунікаційний напрям (документна комунікація – 10 % дисциплін; соціокомунікаційна діяльність, інформаційна культура та безпека – по 3 %) (табл. 3).

Таблиця 3

Структура профілізованості змісту навчання в ОПП із підготовки бакалаврів і магістрів у ДНУ імені Василя Стуса

Напрямок дисциплін	Тематична структура дисциплін	Бакалаврат		Магістратура	
		К-сть дисциплін	%	К-сть дисциплін	%
Світоглядний напрям	Пізнавальні, суспільні дисципліни	1	3	1	12,5
	Філологічні, мовознавчі дисципліни	3	10	–	–
	Правові дисципліни	1	3	–	–
Інституційно-інформаційний напрям	Дисципліни з інформаційно-аналітичної діяльності	2	7	2	25
	Дисципліни з управлінської діяльності	2	7	1	12,5
	Дисципліни із діяльності бібліотек та архівів	3	10	1	12,5
Напрямок із цифрової трансформації	Дисципліни із цифрових технологій	5	18	1	12,5
	Дисципліни з імплементации інформаційних технологій	6	23	1	12,5
	Дисципліни з інноваційної діяльності	1	3	–	–
Інформаційно-комунікаційний напрям	Дисципліни із соціокомунікаційної діяльності	1	3	–	–
	Дисципліни із документної комунікації	3	10	–	–
	Дисципліни з інформаційної культури та безпеки	1	3	1	12,5
		29	100	8	100

Джерело: авторська розробка

Тенденцію на пріоритетне введення до змісту навчання з напрямку цифрової трансформації та інституційно-інформаційного напрямку розвиває магістерська освітня програма «Документаційна та інформаційна підтримка управлінської діяльності», в якій вони становлять 75 %. Структура тематичних напрямів дисциплін в освітніх програмах зі спеціальності ІБАС для бакалаврів і магістрів ДНУ імені Василя Стуса демонструє фокусування на прагматичному застосуванні інформаційних технологій у документаційній діяльності, використанні інтегрованих систем документаційного забезпечення управління та архівного зберігання документів, інформаційних технологій для забезпечення життєвого циклу інформації.

Для профілізованості змісту навчання за освітньою програмою «Соціальні комунікації та інформаційна діяльність» із підготовки бакалаврів у *Національному університеті «Львівська політехніка»* властиві такі особливості:

– високий рівень наявності дисциплін: напрям цифрової трансформації (цифрові технології – 20 % дисциплін; імплементація інформаційних технологій – 17 %; інноваційна діяльність – 3 %);

– середній рівень наявності дисциплін: інституційно-інформаційний напрям (управлінська діяльність – 10 % дисциплін; інформаційно-аналітична діяльність, діяльність бібліотек та архівів – по 6 %);

– низький рівень наявності дисциплін: інформаційно-комунікаційний напрям (соціокомунікаційна діяльність, інформаційна культура та безпека – по 6 %; документна комунікація – 3 %) (табл. 4).

Тематична структура дисциплін ОПП «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа» для магістрів виявляє чітку профілізацію на вивчення цифрових та аналітичних технологій, зокрема хмарних технологій, яким присвячено 72 % дисциплін. У контексті цифрових технологій подаються й інформаційно-комунікаційні дисципліни («Інформаційна аналітика в діяльності бібліотек та архівів», «Інформаційні війни та інформаційна безпека»).

Таблиця 4

Структура профілізованості змісту навчання в ОПП із підготовки бакалаврів і магістрів у НУЛП

Напрямок дисциплін	Тематична структура дисциплін	Бакалаврат		Магістратура	
		К-сть дисциплін	%	К-сть дисциплін	%
Світоглядний напрям	Пізнавальні, суспільні дисципліни	3	10	–	–
	Філологічні, мовознавчі дисципліни	3	10	1	14
	Правові дисципліни	1	3	–	–
Інституційно-інформаційний напрям	Дисципліни з інформаційно-аналітичної діяльності	2	6	1	14
	Дисципліни з управлінської діяльності	3	10	–	–
	Дисципліни із діяльності бібліотек та архівів	2	6	–	–

Продовження табл. 4

Напрямок із цифровою трансформацією	Дисципліни із цифрових технологій	6	20	3	44
	Дисципліни з імплементації інформаційних технологій	5	17	1	14
	Дисципліни з інноваційної діяльності	1	3	–	–
Інформаційно-комунікаційний напрямок	Дисципліни із соціокомунікаційної діяльності	2	6	–	–
	Дисципліни із документної комунікації	1	3	–	–
	Дисципліни з інформаційної культури та безпеки	2	6	1	14
		31	100	7	100

Джерело: авторська розробка

Структура тематичних напрямів дисциплін в освітніх програмах зі спеціальності ІБАС для бакалаврів і магістрів у НУЛП виявляє високий рівень профілізації змісту навчання в аспектах: створення і використання інформаційних ресурсів, управління інформацією у бізнес-структурах, органах державної влади та самоврядування, впровадження електронного документообігу, застосування технологій документних комунікацій у соціальних системах, ведення інформаційного пошуку та розвідки.

Для профілізованості змісту навчання за освітньою програмою «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа» з підготовки бакалаврів у Національному університеті «Острозька академія» властиві такі особливості:

– високий рівень наявності дисциплін: інституційно-інформаційний напрямок (інформаційно-аналітична діяльність, діяльність бібліотек та архівів – по 11 % дисциплін; управлінська діяльність – 6 %);

– середній рівень наявності дисциплін: інформаційно-комунікаційний напрямок (соціокомунікаційна діяльність – 14 % дисциплін, документна комунікація – 6 % дисциплін; інформаційна культура та безпека – 3 %);

– низький рівень наявності дисциплін: напрямок цифрової трансформації (імплементація інформаційних технологій – 14 % дисциплін; цифрові технології – 6 %, інноваційна діяльність – відсутні) (табл. 5).

Тематична структура дисциплін ОПП «Інформаційна аналітика та комунікативний менеджмент» для підготовки магістрів у Національному університеті «Острозька академія» вказує на пріоритет інформаційно-комунікаційного напрямку (40 %). Дисципліни напрямку цифрової трансформації представлено вагомо (30 %), а інституційно-інформаційного – перебувають на периферії спектра освітніх компонент (20 %).

Структура тематичних напрямів дисциплін в освітніх програмах зі спеціальності ІБАС для бакалаврів і магістрів у Національному університеті «Острозька академія» свідчить про врівноважений підхід до формування змісту навчання, не надаючи очевидної переваги якомусь із трьох визначених напрямів. У межах дисциплін напрямів цифрової трансформації та інституційно-інформаційного здобувачі вивчають процеси створення консолідованої інформації, технології аналізу інформаційних ресурсів, цифровізації бізнес-процесів, документальне забезпечення управління. У магістратурі фокус змісту навчання виразно зосе-

реджено на інформаційно-комунікаційних дисциплінах (40 %), які розкривають інноваційну діяльність у соціокультурній сфері, засоби промоції інформаційних продуктів та послуг у соціальних комунікаціях.

Таблиця 5

Структура профілізованості змісту навчання в ОПІ із підготовки бакалаврів і магістрів у НУОА

Напрямок дисциплін	Тематична структура дисциплін	Бакалаврат		Магістратура	
		К-сть дисциплін	%	К-сть дисциплін	%
Світоглядний напрям	Пізнавальні, суспільні дисципліни	7	18	–	–
	Філологічні, мовознавчі дисципліни	3	8	1	10
	Правові дисципліни	1	3	–	–
Інституційно-інформаційний напрям	Дисципліни з інформаційно-аналітичної діяльності	4	11	2	20
	Дисципліни з управлінської діяльності	2	6	–	–
	Дисципліни із діяльності бібліотек та архівів	4	11	–	–
Напрямок із цифрової трансформації	Дисципліни із цифрових технологій	2	6	1	10
	Дисципліни з імплементації інформаційних технологій	5	14	2	20
	Дисципліни з інноваційної діяльності	–	–	–	–
Інформаційно-комунікаційний напрям	Дисципліни із соціокомунікаційної діяльності	5	14	2	20
	Дисципліни із документної комунікації	2	6	1	10
	Дисципліни з інформаційної культури та безпеки	1	3	1	10
		36	100	10	100

Джерело: авторська розробка

Для профілізованості змісту навчання за освітньою програмою «Інформаційна діяльність» із підготовки бакалаврів у Національному університеті «Одеська політехніка» властиві такі особливості:

– високий рівень наявності дисциплін: напрям цифрової трансформації (цифрові технології, імплементація інформаційних технологій – по 20 % дисциплін; інноваційна діяльність – 3 %);

– середній рівень наявності дисциплін: інформаційно-комунікаційний напрям (соціокомунікаційна діяльність, документна комунікація – по 10 % дисциплін; інформаційна культура та безпека – 3 %);

– низький рівень наявності дисциплін: інституційно-інформаційний напрям (інформаційно-аналітична діяльність, діяльність бібліотек та архівів – по 6 % дисциплін; управлінська діяльність – 3 %) (табл. 6).

Таблиця 6

Структура профілізованості змісту навчання в ОПП із підготовки бакалаврів і магістрів у НУОП

Напрямок дисциплін	Тематична структура дисциплін	Бакалаврат		Магістра-тура	
		К-сть дисциплін	%	К-сть дисциплін	%
Світоглядний напрям	Пізнавальні, суспільні дисципліни	2	6	1	11
	Філологічні, мовознавчі дисципліни	3	10	1	11
	Правові дисципліни	1	3	1	11
Інституційно-інформаційний напрям	Дисципліни з інформаційно-аналітичної діяльності	2	6	1	11
	Дисципліни з управлінської діяльності	1	3	–	–
	Дисципліни із діяльності бібліотек та архівів	2	6	–	–
Напрямок із цифрової трансформації	Дисципліни із цифрових технологій	6	20	–	–
	Дисципліни з імплементації інформаційних технологій	6	20	3	34
	Дисципліни з інноваційної діяльності	1	3	1	11
Інформаційно-комунікаційний напрям	Дисципліни із соціокомунікаційної діяльності	3	10	1	11
	Дисципліни із документної комунікації	3	10	–	–
	Дисципліни з інформаційної культури та безпеки	1	3	–	–
		31	100	9	100

Джерело: авторська розробка

Тематична структура дисциплін освітньої програми «Інформаційна діяльність» для магістрів демонструє чітку профілізацію навчальної роботи на практичні аспекти управлінської, інформаційно-аналітичної, інноваційної діяльності, інформаційно-документаційного супроводу управлінської діяльності, яким присвячено 56 % навчальних дисциплін.

Структура тематичних напрямів дисциплін у бакалаврських і магістерських освітніх програмах Національного університету «Одеська політехніка» свідчить про високий рівень профілізації навчання з інформаційно-технологічних дисциплін, їхнього практичного застосування шляхом пошуку, аналітико-синтетичного опрацювання, перетворення і збереження інформації, створення та експлуатації інформаційних ресурсів і систем, інформаційного забезпечення споживачів у сферах виробництва, науки й управління.

Для профілізованості змісту навчання за освітньою програмою «Інформаційна аналітика та PR-діяльність» із підготовки бакалаврів у Національному університеті «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка» властиві такі особливості:

– високий рівень наявності дисциплін: інституційно-інформаційний напрям (діяльність бібліотек та архівів – 16 % дисциплін; управлінська діяльність, інформаційно-аналітична діяльність – по 6 %);

– середній рівень наявності дисциплін: інформаційно-комунікаційний напрям (соціокомунікаційна діяльність – 16 % дисциплін; документна комунікація – 6 %; інформаційна культура та безпека – 3 %);

– низький рівень наявності дисциплін: напрям цифрової трансформації (цифрові технології – 9% дисциплін; імплементація інформаційних технологій – 3 %; інноваційна діяльність – відсутні) (табл. 7).

Таблиця 7

Структура профілізованості змісту навчання за ОПП «Інформаційна аналітика та PR-діяльність» із підготовки бакалаврів у НУПП імені Юрія Кондратюка

Напрямок дисциплін	Тематична структура дисциплін	К-сть дисциплін	%
Світоглядний напрям	Пізнавальні, суспільні дисципліни	6	19
	Філологічні, мовознавчі дисципліни	4	13
	Правові дисципліни	1	3
Інституційно-інформаційний напрям	Дисципліни з інформаційно-аналітичної діяльності	2	6
	Дисципліни з управлінської діяльності	2	6
	Дисципліни із діяльності бібліотек та архівів	5	16
Напрямок із цифрової трансформації	Дисципліни із цифрових технологій	3	9
	Дисципліни з імплементації інформаційних технологій	1	3
	Дисципліни з інноваційної діяльності	–	–
Інформаційно-комунікаційний напрям	Дисципліни із соціокомунікаційної діяльності	5	16
	Дисципліни із документної комунікації	2	6
	Дисципліни з інформаційної культури та безпеки	1	3
		32	100

Джерело: авторська розробка

Для профілізованості змісту навчання за освітньою програмою «Документознавство та інформаційна діяльність» із підготовки бакалаврів у Національному університеті «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка» властиві такі особливості:

– високий рівень наявності дисциплін: інституційно-інформаційний напрям (діяльність бібліотек та архівів – 18 % дисциплін; управлінська діяльність – 12 %; інформаційно-аналітична діяльність – 6 %);

– середній рівень наявності дисциплін: інформаційно-комунікаційний напрям (соціокомунікаційна діяльність – 12 % дисциплін; документна комунікація – 6 %; інформаційна культура та безпека – 3 %);

– низький рівень наявності дисциплін: напрям цифрової трансформації (цифрові технології – 10 % дисциплін; імплементація інформаційних технологій – 6 %; інноваційна діяльність – відсутні) (табл. 8).

Таблиця 8

**Структура профілізованості змісту навчання за ОПП
 «Документознавство та інформаційна діяльність» із підготовки бакалаврів
 і магістрів у НУПП імені Юрія Кондратюка**

Напрямок дисциплін	Тематична структура дисциплін	Бакалаврат		Магістра-тура	
		К-сть дисциплін	%	К-сть дисциплін	%
Світоглядний напрям	Пізнавальні, суспільні дисципліни	4	12	3	30
	Філологічні, мовознавчі дисципліни	4	12	1	10
	Правові дисципліни	1	3	–	–
Інституційно-інформаційний напрям	Дисципліни з інформаційно-аналітичної діяльності	2	6	2	20
	Дисципліни з управлінської діяльності	4	12	–	–
	Дисципліни із діяльності бібліотек та архівів	6	18	–	–
Напрямок із цифрової трансформації	Дисципліни із цифрових технологій	3	10	1	10
	Дисципліни з імплементації інформаційних технологій	2	6	–	–
	Дисципліни з інноваційної діяльності	–	–	–	–
Інформаційно-комунікаційний напрям	Дисципліни із соціокомунікаційної діяльності	4	12	1	10
	Дисципліни із документної комунікації	2	6	1	10
	Дисципліни з інформаційної культури та безпеки	1	3	1	10
		33	100	10	100

Джерело: авторська розробка

Тематична структура дисциплін освітньої програми «Документознавство та інформаційна діяльність» для магістрів підтверджує характерну для Полтавської політехніки тенденцію освітньої діяльності: надання переваги інформаційно-комунікаційним дисциплінам (30 % дисциплін), виконання інструментальної функції інституційно-інформаційними дисциплінами у поєднанні з освітніми компонентами із цифрової трансформації (30 % дисциплін).

Структура тематичних напрямів дисциплін за освітньою програмою «Інформаційна аналітика та PR-діяльність» із підготовки бакалаврів у Національному університеті «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка» демонструє очевидне домінування інституційно-інформаційних та інформаційно-комунікаційних дисциплін, що може свідчити про торування профілізації в аспекті інноваційних сфер діяльності бібліотек, архівів, управлінських структур установ. Цей профіль

скерований на опанування технологій медіакомунікації, інформаційно-аналітичного забезпечення установ із використанням комп'ютерно-інформаційних систем, методики організації PR-проектів, організації документно-інформаційних систем. Структура тематичних напрямів дисциплін за освітньою програмою «Документознавство та інформаційна діяльність» із підготовки бакалаврів свідчить про пріоритетність інституційно-інформаційного напрямку, а у підготовці магістрів – тенденцію до врівноваженості у змісті навчання інституційно-інформаційного та інформаційно-комунікаційного напрямів. Це виявляється в наявності дисциплін з організації інформаційної та документної діяльності установ із використанням комп'ютерно-інформаційних систем, організації PR- та рекламних проектів, організації документно-інформаційних систем бібліотек, архівів, установ.

2.3. *Пріоритетна профілізованість імплементації тематичних напрямів дисциплін* визначається за відсотковими відношеннями представлення дисциплін певної тематики в освітніх програмах, реалізованих у визначених університетах. Вона встановлюється за найвищим відсотком представлення певного тематичного напрямку дисциплін в освітніх програмах університетів.

Дослідження профілізованості імплементації тематичних напрямів дисциплін у різних університетах свідчить про доволі широкий розкид кількості пізнавальних і суспільних, філологічних і мовознавчих, правових дисциплін: в освітніх програмах бакалаврського рівня – від 16 % до 35 %, в освітніх програмах магістерського рівня – від 10 % до 40 % (рис. 3).

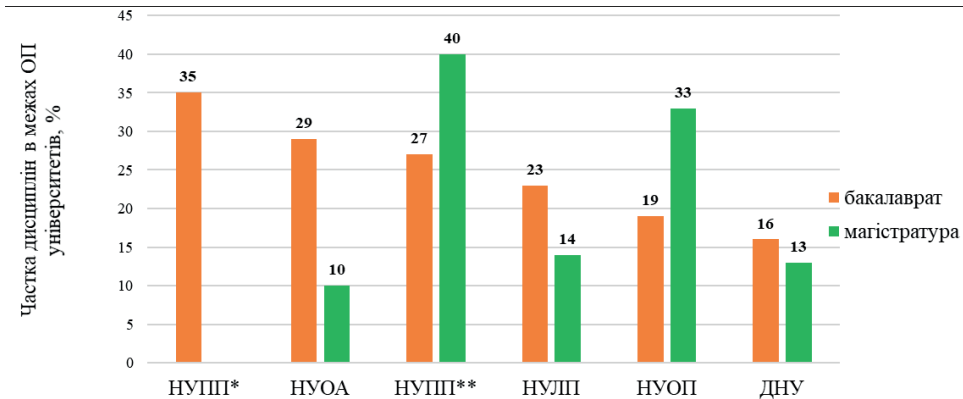

Рис. 3. Профілізованість імплементації пізнавальних, філологічних, правових дисциплін в ОПП бакалаврського і магістерського рівнів (%)

Джерело: авторська розробка

Лідерські позиції у цьому сегменті освітніх програм посідає Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»: бакалаврська ОПП «Інформаційна аналітика та PR-діяльність» – 35 % і «Документознавство та інформаційна діяльність» – 40 %. Зважаючи на університетську автономію щодо саморегуляції академічного середовища, незаперечним є право ЗВО на встановлення високих показників дисциплін, які забезпечують загальні компетентності. Проте необхідність збільшення в освітніх програмах репертуару спеціальних дисциплін очевидна.

Інституційно-інформаційний напрям освітніх компонент становить пріоритетну сферу освітньої діяльності на бакалавраті – в Національному університеті «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка» (36 %), у магістратурі – в Донецькому університеті імені Василя Стуса (50 %) (рис. 4).

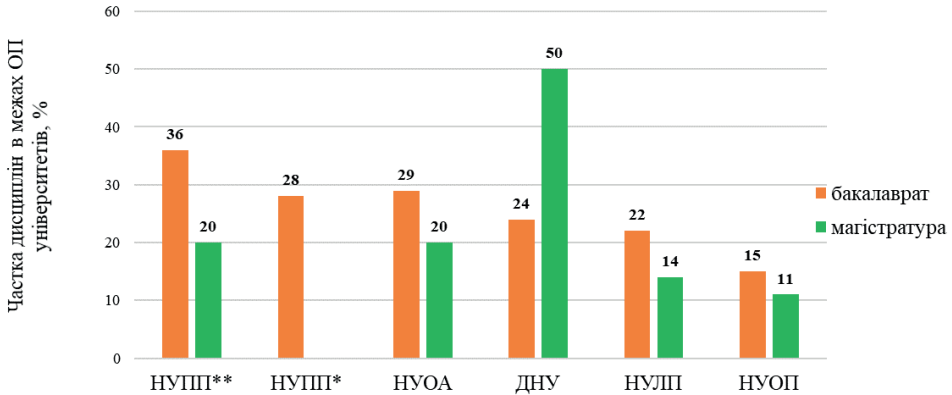

Рис. 4. Профілізованість імплементації дисциплін інституційно-інформаційного напрямку в ОПД бакалаврського і магістерського рівнів (%)
Джерело: авторська розробка

Напрямок освітніх компонент із цифрової трансформації становить пріоритетну сферу у змісті навчання на бакалавраті – в Донецькому університеті імені Василя Стуса (44 %), у магістратурі – в Національному університеті «Львівська політехніка» (58 %) (рис. 5).

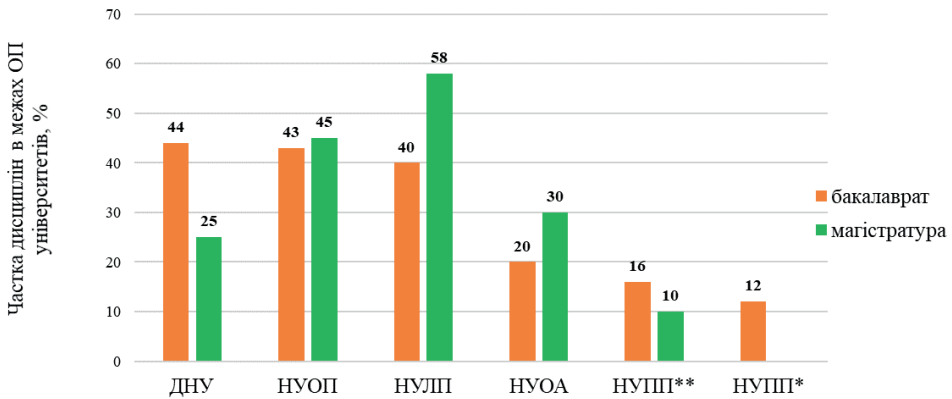

Рис. 5. Профілізованість імплементації дисциплін напрямку цифрової трансформації в ОПД бакалаврського і магістерського рівнів (%)
Джерело: авторська розробка

Дисципліни інформаційно-комунікаційного напрямку становлять пріоритетну сферу у змісті навчання на бакалавраті – в Національному університеті «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка», ОПД «Інформаційна аналітика та

PR-діяльність» (25 %), у магістратурі – в Національному університеті «Острозька академія» (40 %) (рис. 6).

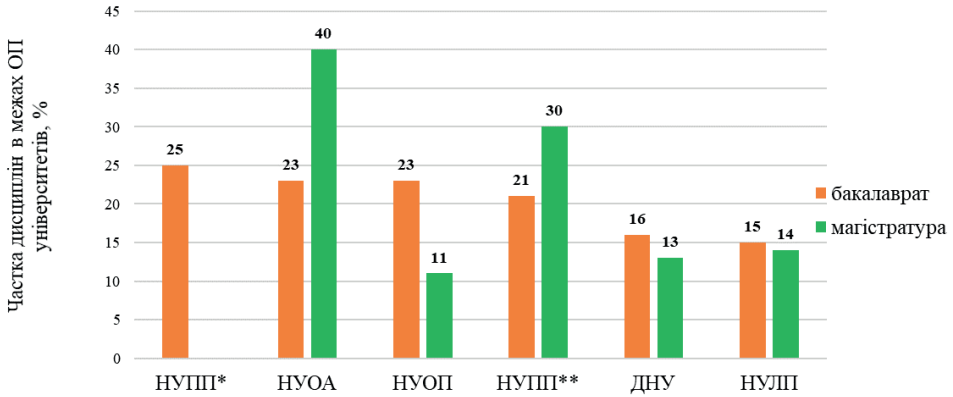

Рис. 6. Профілізованість імплементації дисциплін інформаційно-комунікаційного напрямку ОП бакалаврського і магістерського рівнів (%)
Джерело: авторська розробка

Дослідження скорегованості і профілізованості тематичного спрямування змісту навчання у ЗВО України свідчить про їхню активну позицію у пошуку актуальної і затребуваної спрямованості освітньої роботи. Введення освітніх компонент, які передбачають оволодіння здобувачами компетентностей щодо впровадження і використання технічних, технологічних, інформаційних інновацій, є важливим чинником успішної адаптації молодих фахівців до реальних умов трудової діяльності. Аналізовані освітні програми демонструють обрання інноваційної моделі підготовки фахівців зі спеціальності ІБАС.

ВИСНОВКИ

Високий вміст інформаційних, комп'ютерних, аналітичних дисциплін в освітніх програмах вітчизняних університетів яскраво демонструє вплив цифрових технологій на докорінну трансформацію суспільних функцій гуманітарного характеру бібліотек, архівів, управлінських структур реального сектору економіки. Випускові кафедри готують молоде покоління фахівців спеціальності ІБАС, здатних задовольняти інформаційні потреби, надавати релевантні відомості, використовуючи, зокрема, інформаційні технології, штучний інтелект. Освітні компоненти інформаційно-комунікаційного напрямку є найменш задіяними, проте винятково перспективними у побудові успішної кар'єрної траєкторії. Просування стартапів, наукових, освітніх та соціальних проектів у соціальних мережах, протидія виявам інформаційної небезпеки стає широким полем для реалізації професійних перспектив молодих фахівців, яких готують вітчизняні університети.

ПОДЯКА

Висловлюємо щирю подяку за сприяння у дослідженні **О. М. Анісімовій**, докторці економічних наук, професорці, завідувачці кафедри інформаційних систем управління Донецького національного університету імені Василя Стуса; **Г. В. Охріменко**, доцентці, кандидатці історичних наук, завідувачці кафедри інформаційно-документних комунікацій Національного університету «Острозька академія»; **Л. А. Чередник**, доцентці, кандидатці філологічних наук, доцентці кафедри українознавства, культури та документознавства Національного університету «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»; **О. В. Шевченко**, докторці наук із соціальних комунікацій, професорці, професорці кафедри інформаційної діяльності та медіакомунікацій Національного університету «Одеська політехніка»; **О. В. Марковцю**, кандидату технічних наук, доценту, завідувачу кафедри соціальних комунікацій та інформаційної діяльності Національного університету «Львівська політехніка».

СПИСОК БІБЛІОГРАФІЧНИХ ПОСИЛАНЬ

- Бачинська, Н. (2024). Теоретична і практична складові освітньої компоненти «Менеджмент інформаційної, бібліотечної та архівної діяльності» у формуванні компетентностей майбутніх менеджерів галузі. *Український журнал з бібліотекознавства та інформаційних наук*, 13, 132–144. <https://doi.org/10.31866/2616-7654.13.2024.307134>
- Бачинська, Н., Матвієнко, О., & Цивін, М. (2021). *Менеджер веб-контенту: вступ до фаху*. Видавничий центр КНУКіМ.
- Башманівський, В., Башманівська, Л., & Андросович, О. (2023). «Теорія і практика рекламної та PR-діяльності» – вагома компонента сучасного навчального процесу. *Вісник Книжкової палати*, 2, 8–13. [https://doi.org/10.36273/2076-9555.2023.2\(319\).8-13](https://doi.org/10.36273/2076-9555.2023.2(319).8-13)
- Загуменна, В. В., & Кузьменко, О. І. (2022). Інформаційно-аналітична діяльність як наукова та навчальна дисципліна: еволюція, тенденції розвитку. *Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія*, 4, 102–107. <https://doi.org/10.32461/2409-9805.4.2022.269817>
- Збанацька, О. (2023). Особливості викладання освітньої компоненти «Концептуальні засади інформаційного пошуку» для підготовки магістрів. *Український журнал з бібліотекознавства та інформаційних наук*, 11, 144–155. <https://doi.org/10.31866/2616-7654.11.2023.282674>
- Звегинцова, М. (2019). Копірайтинг та особливості його викладання майбутнім фахівцям у галузі соціальних комунікацій. *Вісник Книжкової палати*, 10, 20–24.
- Ісаєнко, О. (2018). Роль медіаосвіти у формуванні медіакультури сучасної молоді. *Вісник Книжкової палати*, 1, 22–25.
- Касьян, В. (2021). Маркетинг некомерційних суб'єктів: імплементація до змісту підготовки за спеціальністю 029 «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа». *Бібліотечний вісник*, 2, 80–90.
- Кобелев, О. М. (2018). Інформаційно-аналітичний компонент підготовки фахівців зі спеціальності «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії». *Вісник Харківської державної академії культури. Серія: Соціальні комунікації*, 52, 103–111.
- Матвієнко, О., & Цивін, М. (2022). Цифрове кураторство як соціально-освітня діяльність бібліотечного фахівця. *Український журнал з бібліотекознавства та інформаційних наук*, 9, 34–46. <https://doi.org/10.31866/2616-7654.9.2022.259145>

- Міністерство освіти і науки України. (2018, 12 грудня). *Про затвердження стандарту вищої освіти за спеціальністю 029 «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа» для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти* (Наказ № 1378). <https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishcha-osvita/zatverdzeni%20standarty/2021/07/28/029-Inform.bibliot.ta.arkh.spr-bakalavr.28.07.pdf>
- Новальська, Т. (2019). Структурна та когнітивна трансформація навчальної дисципліни «Бібліотечно-інформаційне обслуговування». *Український журнал з бібліотекознавства та інформаційних наук*, 4, 68–75. <https://doi.org/10.31866/2616-7654.4.2019.187821>
- Панькевич, О. О. (2019). Професійна культура майбутнього журналіста: аксіологічний аспект. *Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія*, 3, 69–74. <https://doi.org/10.32461/2409-9805.3.2019.187980>
- Політова, О. А. (2023). Сучасні орієнтири в процесі викладання маркетингу для студентів спеціальності 029 «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа». *Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія*, 2, 115–122. <https://doi.org/10.32461/2409-9805.2.2023.284677>
- Поліщук, Т. (2019). Практико-орієнтований підхід у викладанні дисципліни «Бібліотечна журналістика» в Університеті Грінченка. *Вісник Книжкової палати*, 5, 24–27.
- Тодорова, Є. М. (2018). Бібліографознавство в системі соціальнокомунікаційних навчальних дисциплін. *Вісник Харківської державної академії культури. Серія: Соціальні комунікації*, 53, 74–86. <https://doi.org/10.31516/2410-5333.053.07>
- Хімич, Я. О. (2023). Формування інформаційної культури здобувачів вищої освіти в цифрову епоху. *Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія*, 1, 86–95. <https://doi.org/10.32461/2409-9805.1.2023.276773>
- Шелестова, А. М. (2019). Інформаційна культура як навчальна дисципліна: історія становлення та сучасний стан. *Вісник Харківської державної академії культури. Серія: Соціальні комунікації*, 56, 167–182. <https://doi.org/10.31516/2410-5333.056.16>
- Ярошенко, Т. О., & Сербін, О. О. (2023). Цифрове кураторство: виклики та можливості для бібліотечно-інформаційної освіти. *Вісник Харківської державної академії культури*, 63, 56–71. <https://doi.org/10.31516/2410-5333.063.04>

REFERENCES

- Bachynska, N. (2024). Teoretychna i praktychna skladovi osvitnoi komponenty "Menedzhment informatsiinoi, bibliotечноi ta arkhivnoi diialnosti" u formuvanni kompetentnosti maibutnix menedzheriv haluzi [Theoretical and practical elements of the educational component "Management of Information, Library and Archival Studies" in forming future managers' professional competences]. *Ukrainian Journal on Library and Information Science*, 13, 132–144. <https://doi.org/10.31866/2616-7654.13.2024.307134> [in Ukrainian].
- Bachynska, N., Matviienko, O., & Tsyvin, M. (2021). *Menedzher veb-kontentu: vstup do fakhu* [Web content manager: Introduction to the profession]. KNUCA Publishing Centre [in Ukrainian].
- Bashmanivskiy, V., Bashmanivska, L., & Androsovyh, O. (2023). "Teoriia i praktyka reklamnoi ta PR-diialnosti" – vahoma komponenta suchasnoho navchalnoho protsesu ["Theory and practice of advertising and PR activities" is a significant component of the modern educational process]. *Bulletin of the Book Chamber*, 2, 8–13. [https://doi.org/10.36273/2076-9555.2023.2\(319\).8-13](https://doi.org/10.36273/2076-9555.2023.2(319).8-13) [in Ukrainian].
- Isaienko, O. (2018). Rol mediaosvity u formuvanni mediakultury suchasnoi molodi [The role of media education in shaping the media culture of modern youth]. *Bulletin of the Book Chamber*, 1, 22–25 [in Ukrainian].

- Kasian, V. (2021). Marketynh nekomertsiiynykh subiektiv: implementatsiia do zmistu pidhotovky za spetsialnistiu 029 "Informatsiina, bibliotechna ta arkhivna sprava" [Marketing of non-commercial subjects: Implementation to the content of training in specialty 029 "Information, Library and Archive"]. *Bibliotechnyi visnyk*, 2, 80–90 [in Ukrainian].
- Khimich, Ya. O. (2023). Formuvannia informatsiinoi kultury zdobuvachiv vyshchoi osvity v tsyfrovu epokhu [Formation of information culture of higher education students in the digital age]. *Library Science. Record Studies. Informology*, 1, 86–95. <https://doi.org/10.32461/2409-9805.1.2023.276773> [in Ukrainian].
- Kobieliev, O. M. (2018). Informatsiino-analitychnyi komponent pidhotovky fakhivtsiv zi spetsialnosti "Mizhnarodni vidnosyny, suspilni komunikatsii ta rehionalni studii" [Information and analytical component of training specialists in the field of study "International Relations, Public Communications and Regional Studies"]. *Visnyk of Kharkiv State Academy of Culture. Series: Social Communications*, 52, 103–111 [in Ukrainian].
- Matviienko, O., & Tsyvin, M. (2022). Tsyfrove kuratorstvo yak sotsialno-osvitnia diialnist bibliotechnoho fakhivtsia [Digital mentoring as a social and educational activity of a librarian]. *Ukrainian Journal on Library and Information Science*, 9, 34–46. <https://doi.org/10.31866/2616-7654.9.2022.259145> [in Ukrainian].
- Ministry of Education and Science of Ukraine. (2018, December 12). *Pro zatverdzhennia standartu vyshchoi osvity za spetsialnistiu 029 "Informatsiina, bibliotechna ta arkhivna sprava" dlia pershoho (bakalavrskoho) rivnia vyshchoi osvity* [On approval of the higher education standard for specialty 029 "Information, Library and Archival Studies" for the first (bachelor's) level of higher education] (Order No. 1378). <https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishcha-osvita/zatverdzeni%20standarty/2021/07/28/029-Inform.bibliot.ta.arkh.spr-bakalavr.28.07.pdf> [in Ukrainian].
- Novalska, T. (2019). Strukturna ta kohnityvna transformatsiia navchalnoi dystsypliny "Bibliotechno-informatsiine obsluhovuvannia" [Structural and cognitive transformation of the education discipline "Library and Information Service"]. *Ukrainian Journal on Library and Information Science*, 4, 68–75. <https://doi.org/10.31866/2616-7654.4.2019.187821> [in Ukrainian].
- Pankevych, O. O. (2019). Profesiina kultura maibutnoho zhurnalista: Aksiolohichni aspekt [Professional culture of the future journalist: Axiological aspect]. *Library Science. Record Studies. Informology*, 3, 69–74. <https://doi.org/10.32461/2409-9805.3.2019.187980> [in Ukrainian].
- Polishchuk, T. (2019). Praktyko-oriientovanyi pidkhid u vykladanni dystsypliny "Bibliotechna zhurnalistyka" v Universyteti Hrinchenka [A practice-oriented approach to teaching the discipline "Library Journalism" at Grinchenko University]. *Bulletin of the Book Chamber*, 5, 24–27 [in Ukrainian].
- Politova, O. A. (2023). Suchasni oriientyry v protsesi vykladannia marketynhu dlia studentiv spetsialnosti 029 "Informatsiina, bibliotechna ta arkhivna sprava" [Modern guidelines in the process of teaching marketing for students of speciality 029 "Information, Library and Archival Affairs"]. *Library Science. Record Studies. Informology*, 2, 115–122. <https://doi.org/10.32461/2409-9805.2.2023.284677> [in Ukrainian].
- Shelestova, A. M. (2019). Informatsiina kultura yak navchalna dystsyplina: istoriia stanovlennia ta suchasnyi stan [Information culture as a subject of study: History and the current status]. *Visnyk of Kharkiv State Academy of Culture. Series: Social Communications*, 56, 167–182. <https://doi.org/10.31516/2410-5333.056.16> [in Ukrainian].
- Todorova, Ye. M. (2018). Bibliografoznavstvo v systemi sotsialnokomunikatsiynykh navchalnykh dystsyplin [Bibliography studies in the system of social and communicative academic disciplines]. *Visnyk of Kharkiv State Academy of Culture. Series: Social Communications*, 53, 74–86. <https://doi.org/10.31516/2410-5333.053.07> [in Ukrainian].

- Yaroshenko, T. O., & Serbin, O. O. (2023). Tsyfrove kuratorstvo: vyklyky ta mozhlyvosti dlia bibliotechno-informatsiinoi osvity [Digital curation: Challenges and opportunities for library and information education]. *Visnyk of Kharkiv State Academy of Culture*, 63, 56–71. <https://doi.org/10.31516/2410-5333.063.04> [in Ukrainian].
- Zahumenna, V. V., & Kuzmenko, O. I. (2022). Informatsiino-analitychna diialnist yak naukova ta navchalna dystsyplina: evoliutsiia, tendentsii rozvytku [Information and analytical activity as a scientific and educational discipline: Evolution, development trends]. *Library Science. Record Studies. Informology*, 4, 102–107. <https://doi.org/10.32461/2409-9805.4.2022.269817> [in Ukrainian].
- Zbanatska, O. (2023). Osoblyvosti vykladannia osvitnoi komponenty "Kontseptualni zasady informatsiinoho poshuku" dlia pidhotovky mahistriv [Peculiarities of teaching the educational component "Conceptual principles of information search" for masters' training]. *Ukrainian Journal on Library and Information Science*, 11, 144–155. <https://doi.org/10.31866/2616-7654.11.2023.282674> [in Ukrainian].
- Zviehyntsova, M. (2019). Kopiraitynh ta osoblyvosti yoho vykladannia maibutnim fakhivtsiam u haluzi sotsialnykh komunikatsii [Copywriting and features of its teaching to specialists in the field of social communications]. *Bulletin of the Book Chamber*, 10, 20–24 [in Ukrainian].

UDC 378.016:[02+930.25](477):[004:316.77]:378.22

Dmytro Drapaliuk,
PhD Student at the Department
of Social Communications and Information Science,
Lviv Polytechnic National University
Lviv, Ukraine
e-mail: dmytro.drapaliuk.mdkib.2022@lpnu.ua
ORCID ID: 0009-0002-0054-246X

DIGITAL PROFILING OF TRAINING CONTENT FOR SPECIALISTS IN LIBRARY, INFORMATION AND ARCHIVAL STUDIES

The aim of the article is to establish the state of digital profiling of the training content for specialists in the educational programme 029 “Information, Library and Archival Studies” under conditions of the transition to the new speciality B13 “Library, Information and Archival Studies” in domestic universities.

Research methods. The study is conducted using a set of methods: comparative and statistical, content analysis, synchronous slices, grouping, generalisation, visualisation. A comparative study of digital profiling of learning content is carried out on the basis of the Bachelor’s and Master’s curricula approved at 5 universities in 2023–2024.

The scientific novelty bases on establishing and grounding by a comparative empirical study the alignment of competencies with academic disciplines, the profiling of learning content at the Bachelor’s and Master’s degrees at 5 domestic universities.

Main conclusions. The study of the digital profiling of the content of library and information science education in Ukrainian higher education institutions demonstrates their active position in the search for a relevant and demanded focus of educational work. The high content of information, computer and analytical disciplines in the curricula of domestic universities clearly shows the influence of digital technologies on the radical transformation of the humanitarian orientation of the implementation of the public functions of libraries, archives and management structures of the real sector of the economy. Applicants are able to meet information needs and provide relevant information using high-tech tools, including information technology, artificial

intelligence and information innovations, which are an important factor in the successful adaptation of young professionals to real-world working conditions. The educational components of information and communication are extremely promising as a broad field of activity and a successful career path. This research demonstrates the choice of an innovative model for training specialists in library, information and archival science by domestic higher education institutions.

Keywords: educational programme; educational component; digital technologies; profiling of educational content; educational content; librarianship; archival science.

Надійшла 09.01.2026

Прийнята 19.02.2026

Стаття була вперше опублікована онлайн 22.05.2026

This is an open access journal, and all published articles are licensed under a Creative Commons Attribution 4.0.